

OPRACOWANIE PYTANIA

Walka dobra ze złem o duszę ludzką. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. III

EPOKA

Romantyzm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Zagadnienie dotyczy metafizycznego planu dramatu: o duszę głównego bohatera dosłownie walczą siły nieba i piekła. Trzeba pokazać, że wewnętrzne rozterki Konrada - pycha, bunt, rozpacz - mają w dramacie wymiar kosmiczny, a jego los rozstrzyga się między potępieniem a ocaleniem.

dobro i zło	W dramacie to realne osoby dramatu: Anioł Stróż, duchy z prawej strony, chóry aniołów oraz szatan, duchy z lewej strony, diabły nad Senatorem. Komisja oczekuje, że potraktujesz je jako siły działające, nie tylko jako symbole.
walka o duszę	Spór o wieczny los człowieka, w którym dusza może zostać zdobyta lub ocalona. Nie chodzi o zwykłe wahanie moralne, lecz o stawkę potępienia albo zbawienia.
dusza ludzka	Wnętrze człowieka rozumiane religijnie – to, co nieśmiertelne i co można stracić. W dramacie o duszę toczy się gra nie tylko w Konradzie, ale też w Senatorze, u którego walka jest już przegrana.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Stanowisko, że los człowieka w dramacie rozgrywa się jednocześnie w planie ziemskim i metafizycznym, a dusza jest polem bitwy między pychą a pokorą, złem a dobrem.
- ✓ Trzy sceny omówione pod tezę: Prolog z duchami nad śpiącym Więźniem, Wielką Improwizację jako moment największego zagrożenia i egzorcyzmy księdza Piotra jako zwycięstwo dobra, z opcjonalnym kontrastem Snu Senatora.
- ✓ Kontekst biblijny lub literacki pokazujący inny obraz walki o duszę oraz wniosek o tym, że nawet szlachetny bunt może prowadzić ku złu, a ratunkiem jest pokora.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Prolog: w celi klasztoru bazylianów nad śpiącym Więźniem czuwają Anioł Stróż oraz duchy z prawej i z lewej strony, które spierają się o jego myśli i sny. Anioł wyrzuca mu, że nie słuchał dobrych podszeptów, i zapowiada, że z woli nieba został oddany w ręce wroga. Po przebudzeniu Więzień pisze na ścianie, że Gustaw umarł, a narodził się Konrad. Zapowiedź całego sporu o duszę.
- Wielka Improwizacja (scena II): Konrad w samotności rzuca Bogu wyzwanie – żąda władzy nad duszami, oskarża Go o rządzenie światem rozumem zamiast miłością i grozi bluźnierstwem; w tle odzywają się głosy z prawej i z lewej strony, a duch podpowiada mu słowa. Gdy chce nazwać Boga carem, słowo wypowiada szatan, a Konrad pada. Moment największego zagrożenia duszy: pycha otwiera drogę złu.
- Egzorcyzmy (scena III): ksiądz Piotr modli się nad Konradem i wypędza złego ducha, który mówi przez usta bohatera, przedstawia się wielu imionami i szydzi z księdza, a zmuszony do posłuszeństwa wyjawia sprawę Rollisona. Ksiądz prosi Boga o miłosierdzie dla grzesznika, biorąc jego winę na siebie, a aniołowie wstawiają się za Konradem, bo cierpiał z miłości do narodu. Zwycięstwo dobra przez pokorę.
- Sen Senatora (scena VI): o duszę Nowosilcowa nikt już nie walczy – diabły stoją nad jego łóżkiem, sterują jego snem o łasce i upadku, cieszą się jego udręką i traktują go jak swoją własność. Kontrast z Konradem: dusza oddana złu za życia, walka przegrana.
- Widzenie Ewy (scena IV): dziewczyna, która modli się za innych, śni o Matce Boskiej i mówiących różach, a aniołowie nad nią czuwają. Dusza, o którą zło nie ma jak walczyć – obraz czystości jako drugiego bieguna wobec Senatora.
- Noc Dziadów (scena IX, opcjonalnie): Guślarz i Kobieta widzą wśród duchów zjawę mężczyzny z raną na czole i w piersi, wiezionego kibitką na północ – ranę czoła zadał sam sobie, ranę piersi wróg. Ślad, że walka o duszę Konrada zostawiła piętno, choć skończyła się ocaleniem.

BIBLIJNY

POLECANY

Księga Hioba

Szatan zakłada się z Bogiem o wierność Hioba i otrzymuje zgodę, by go doświadczyć: sprawiedliwy traci dzieci, majątek i zdrowie, skarży się, ale nie przeklina Boga. Ten sam schemat próby i sporu o człowieka co w Prologu, gdzie duchy dobre i złe walczą o Więźnia; różnica w tym, że Konrad w próbie upada i potrzebuje cudzej modlitwy.

LITERACKI

Faust, Johann Wolfgang Goethe

Mefistofeles zakłada się z Bogiem o duszę Fausta i zawiera z nim pakt; uczony grzeszy i krzywdzi Małgorzatę, a jednak w finale zostaje ocalony, bo nigdy nie przestał dążyć. Jak Konrad, Faust jest buntownikiem ocalonym mimo win – to podobieństwo pokazuje romantyczną wiarę, że wielkie pragnienie usprawiedliwia człowieka przed Bogiem.

KULTUROWY

Średniowieczna psychomachia i moralitet (walka cnót z grzechami o duszę, np. *Everyman*)

W moralitecie człowiek stoi między personifikacjami cnót i grzechów, a o jego los toczy się alegoryczny spór, jak w Prologu *Dziadów* z duchami po prawej i lewej stronie. Kontekst pokazuje, że Mickiewicz odnawia bardzo stary schemat; nowe jest to, że bohaterem nie jest każdy człowiek, lecz genialny indywidualista, a jego grzechem – pycha zrodzona z miłości.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: w *Dziadach* cz. III losy człowieka rozgrywają się jednocześnie w planie ziemskim i metafizycznym – dusza jest polem bitwy dobra i zła.
- 2 Analiza Prologu: duchy z prawej i lewej strony walczące o śpiącego więźnia jako zapowiedź całego dramatu.
- 3 Wielka Improwizacja: pycha i bluźnierczy bunt Konrada jako moment największego zagrożenia jego duszy.
- 4 Ocalenie bohatera: egzorcyzmy i pokora księdza Piotra jako zwycięstwo dobra; kontekst biblijny (Hiob) lub faustowski.
- 5 Wniosek: Mickiewicz pokazuje, że nawet szlachetny bunt może prowadzić ku złu, a ratunkiem jest pokora.